

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență în Educație Artistică
„Ștefan Neaga”,

Dr. Perju Gheorghe

11 " octombrie 2017

Curriculum la disciplina

S.08.O.031 Armonia (grupa) VI

Specialitatea
21560 Muzicologie

Calificarea
265237 Muzicolog (studii medii)

Chișinău, 2017

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

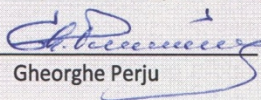
Ivancenco Valentina, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;

Manoila Iana, profesor, grad didactic I, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Aprobat de:

Consiliul metodic-științific al Centrului de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Director

Gheorghe Perju

" 11 " octombrie 2017

Recenzenți:

Butucel Zinona, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;

Rusu Angela, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	5
III. Competențele profesionale specifice modulului	6
IV. Administrarea modulului	6
V. Unitățile de învățare	6
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	9
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	9
VIII. Lucrările practice recomandate	11
IX. Sugestii metodologice	11
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	13
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	16
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	17

I. Preliminarii

Statutul Curriculumului. Curriculumul modular *Armonia (grup) VI* este un document normativ și obligatoriu pentru pregătirea specialiștilor în domeniul de formare profesională *Arte*, specialitatea *Muzicologie*, în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar.

Actualul Curriculum asigură procesul de predare-învățare-evaluare a cursului de *Armonia (grup) VI* și este conceput astfel încât să permită profesorilor posibilitatea de a-și elabora o strategie eficientă de organizare a demersului educațional.

Obiectul de studiu al disciplinei *Armonia*, care este o ramură a muzicologiei, un domeniu important în educația și instruirea unui muzician profesionist, reprezintă o știință a muzicii care se bazează pe multiple laturi ale acesteia: cea practică și teoretică, aplicativă și fundamentală, creatoare, interpretativă și receptivă, diacronică și sincronică, cognitivă și educativă, etică și estetică.

În cadrul disciplinei *Armonia (grup) VI* elevii vor fi asimilați cu informații despre arta muzicală, fiind prezentată ca un fenomen specific între alte elemente ale limbajului muzical, ce formează aspectul individual al unei creații. Privită ca disciplină relativ tânără, modernă, *Armonia* ocupă un loc deosebit de important în educare și instruire în învățământul muzical artistic.

În Curriculumul modular *Armonia (grup) VI*, în continuare este inclus acel material care este considerat mai necesar, ce are ca scop familiarizarea elevilor cu disciplina respectivă. Pe parcursul predării acestui curs se va pune accentul pe aspectul muzical-educativ în raport cu cel muzical-instructiv. În expunerea materialului tematic sunt introduse unele considerații teoretice din alte domenii ale muzicologiei care formează un tot întreg al științei ca: teoria muzicii, organologia, teoria formelor muzicale, folclor, literatura muzicii etc. Acestea însă, se vor demonstra în conformitate cu necesitățile sesizării fenomenelor creației muzicale la nivel de armonie.

Armonia (grup) VI oferă viitorilor specialiști oportunitatea operării cu un limbaj muzical-teoretic universal. Prin intermediul lui se vor nota, descifra, analiza, citi și reda o creație muzicală, câștigând echivalența între activitatea de recunoaștere și cea artistică, orientată spre formarea unui specialist apt să răspundă cerințelor actuale ale învățământului european.

Cunoștințele teoretice acumulate vor fi utile pentru activitatea practică a viitorului muzicolog și vor aprofunda competențele în domeniul artei muzicale.

Funcțiile Curriculumului. Funcțiile de bază ale Curriculumului sunt:

- Act normativ al procesului de predare, învățare, evaluare și certificare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- Reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- Competență de bază pentru elaborarea manualelor tipărite, manualelor electronice, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Beneficiarii Curriculumului. Curriculumul este destinat:

- Profesorilor din instituția de învățământ profesional tehnic postsecundar;
- Autorilor de manuale și ghiduri metodologice;
- Elevilor care își fac studiile la specialitatea în cauză;
- Membrilor comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării, dobândite în contexte non-formale și informale.

Scopul. Acest modul formează și dezvoltă la elevi un nivel înalt al cunoștințelor speciale în domeniul *Muzicologiei* pentru a fi capabili să expună argumentat idei concrete, să posede gândire logică și analitică comparativă. Modulul dezvoltă competențe artistice, oferă posibilitatea de a motiva studierea specialității prin dezvoltarea unor concepții și sarcini complexe. Disciplina în cauză va forma la viitorii muzicologi cunoștințe și abilități necesare pentru a analiza, sesiza, asimila fenomenele muzicale, urmărind tendința de formare a competențelor de specialitate. Compatibilitatea Curriculumului va fi ajustată cu strategiile europene din domeniul educației, care conduc la formarea competențelor indispensabile unei societăți democratice.

Unitățile de curs, ce în mod obligatoriu certifică disciplina până la demararea procesului de instruire a modulului în cauză sunt:

- S.01.O.017 *Teoria muzicii I*;
- S.02.O.018 *Teoria muzicii II*;
- S.01.O.019 *Aplicarea elementelor notației muzicale I*;
- S.02.O.020 *Aplicarea elementelor notației muzicale II*;
- S.03.O.021 *Armonia (grup) I*;
- S.03.O.022 *Armonia (individual) I*;
- S.04.O.023 *Armonia (grup) II*;
- S.04.O.024 *Armonia (individual) II*;
- S.05.O.025 *Armonia (grup) III*;
- S.05.O.026 *Armonia (individual) III*;
- S.06.O.027 *Armonia (grup) IV*;
- S.06.O.028 *Armonia (individual) IV*;
- S.07.O.029 *Armonia (grup) V*;
- S.07.O.030 *Armonia (individual) V*.

II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională

Problemele fundamentale trasate în cadrul Curriculumului *Armonia (grup) VI* necesită înțelegerea, aprofundarea și gestionarea fenomenelor muzicale actuale, ce contribuie la formarea competențelor profesionale prin elaborarea de proiecte, utilizarea unor principii și metode bine cunoscute în domeniu.

Activitățile didactice la *Armonia (grup) VI* se vor realiza în cadrul orelor de contact direct și studiul individual ghidat de profesor.

Unitatea cursului permite elevilor adaptarea la nivelul cognitiv pentru:

- a opera cu concepții și noțiuni specifice;
- a utiliza creativ elementele studiate;

- a o avea ca suport în activitatea muzicală practică, interpretativă, științifică sau didactica muzicală.

Studiul disciplinei se implică la mod direct, asupra utilizării cunoștințelor de bază, contribuie la însușirea, explicarea și interpretarea unor tipuri variate de concepte, situații, procese etc.

Importanța cunoștințelor și deprinderilor obținute în cadrul valorificării disciplinei, reprezintă componenta majoră a oricărui nucleu funcțional din structura educației artistice postsecundare, cu perspectiva de perfecționare a studiilor prin programe de licență, masterat și doctorat în instituția superioară de profil.

Disciplinele de specialitate, printre care *Armonia (grup)VI*, își propun să pregătească *muzicologi* cu competențe corespunzătoare, asigurându-i viitorului absolvent o integrare în condiții avantajoase.

Complexitatea de discipline incluse în planul de învățământ contribuie la formarea unor muzicieni cu o temeinică pregătire muzical-teoretică constituind o garanție a calității actului didactic. Elevii de la specialitatea *Muzicologie* beneficiază pe parcursul studiilor de numeroase facilități de afirmare prin participări la manifestări științifice, concursuri de profil, olimpiade.

Actualmente, specialitatea *Muzicologie* este una din cele mai dificile și solicitate pe piața muncii prin oportunitățile pe care le oferă în calitate de: profesori ai disciplinelor muzical-teoretice în școlile de muzică și arte, redactori ai emisiunilor muzicale, prezentatori ai diverselor activități din cadrul edificiilor culturale, lectori etc.

III. Competențele profesionale specifice modului

Cunoștințele obținute la *Armonia (grup) VI* sunt predestinate explicării unor variate tipuri de concepte, situații, procese sau proiecte asociate domeniului descifrării artei muzicale precum:
CS1. Aprecierea limbajului specific ale acordurilor sistemului majoro-minor utilizat în creațiile compozitorilor diverselor curente;

CS2. Clasificarea elementelor de limbaj armonic cu semnificație de legătură și desfășurare a discursului muzical;

CS3. Însușirea procedeelelor de trecere accelerată în diverse tonalități;

CS4. Înțelegerea diverselor elemente ale limbajului armonic și a semnificației lor în formarea conținutului imagistic.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore				Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
	Total	Contact direct		Lucrul individual		
		Prelegeri	Practică			
VIII	60	25	20	15	examen	2

V. Unitățile de învățare

Notă: Actualmente, în uzul științific (referitor la terminologie), intră și inovațiile savanților occidentali (români, polonezi, germani etc.) Totodată, se manifestă tendință de a găsi în domeniul teoriei muzicii un echilibru dintre lexicul tradițional și cel nou.

*Unitățile de învățare, începând cu temele **Factura muzicală; Figurația melodică și clasificările ei** sunt propuse pentru studiere sub aspect teoretic și în plan analitic. Exercițiile pentru armonizare se vor limita la modulația funcțională în tonalitățile la gradul I (unu) de înrudire.

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Modulația prin intermediul acordurilor sistemului majoro – minor.		
UC1. Aprecierea limbajului specific ale acordurilor sistemului majoro-minor utilizat în creațiile compozitorilor diverselor curente	1.1 Noțiuni generale; trisonul treptei VI coborâte, utilizarea lui în turațiile și cadențele întrerupte; trisonul treptei VI coborâte în afara turațiilor și cadențelor întrerupte; 1.2 Modulația prin intermediul treptei VI-a coborâte; 1.3 Modulația prin intermediul acordului neapolitan, noțiuni generale; 1.4 Modulația prin intermediul acordului neapolitan a tonalității finale și celei inițiale; 1.5 Modulația prin intermediul tonicii omonime, noțiuni generale; 1.6 Modulația prin intermediul tonicii omonime minore (dur - moll); și tonicii omonime majore (moll-dur);	A.1 Înțelegerea datelor teoretice însușite la curs cu privire la trisonul treptei a VI coborâte (VIb); A.2 Însușirea materialului tematic referitor la modulația prin intermediul treptei a VI coborâte ; A.3 Dobândirea priceperii de selectare a acordurilor care participă în modulația enarmonică prin intermediul treptei VI coborâte; A.4 Aprofundarea cunoștințelor prin analiza fragmentelor sau creațiilor muzicale; A.5 Înțelegerea datelor teoretice referitoare la modulația prin intermediul acordului neapolitan; A.6 Dobândirea priceperii de selectare a acordurilor care participă în modulația enarmonică prin intermediul acordului neapolitan; A.7 Aprofundarea cunoștințelor referitoare la modulația enarmonică prin intermediul tonicii omonime analizând fragmentele sau creațiile muzicale;
2. Progresii modulante (transponente).		
UC2. Clasificarea elementelor de limbaj armonic cu semnificație de legătură și desfășurare a discursului muzical	2.1 Noțiuni generale, definiția; 2.2 Clasificarea progresiilor (diatonice, cromatice, modulante); 2.3 Trăsăturile comune pentru toate variantele progresiilor și caracteristicile individuale; 2.4 Raportul funcțional și structura modelului în progresiile	A.8 Înțelegerea, aprofundarea datelor teoretice însușite la curs referitoare la progresiile transponente; A.9 Dezvoltarea capacității de recunoaștere a progresiilor transponente ; A.10 Dobândirea priceperii de

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
	transponente; 2.5 Intervalele și direcția transpunerii inelului; 2.6 Utilizarea progresiilor modulante în creațiile muzicale și practica didactică;	utilizare practică a progresiilor transponente prin interpretarea la pian, analiza exemplurilor muzicale;
3. Enarmonism. Noțiuni generale. Modulația enarmonică prin intermediul septacordului micșorat de sensibilă.		
UC3.Înșușirea procedeelelor de trecere accelerată în diverse tonalități	3.1 Enarmonism. Noțiuni generale; 3.2 Particularitățile modulațiilor enarmonice; 3.2 Acordul comun și cel modulant; 3.3 Pregătirea, egalarea enarmonică și rezolvarea septacordului micșorat de sensibilă în tonalitatea secundară;	A.11 Aprofundarea datelor teoretice cu privire la varietățile modulațiilor; A.12 Înțelegerea procedeelelor de trecere accelerată în diverse tonalități prin intermediul înlocuirii enarmonice ale acordurilor ; A.13 Dobândirea priceperii de apreciere a modulației enarmonice prin intermediul septacordului micșorat de sensibilă; A.14 Dezvoltarea capacității de interpretare la pian a diverselor formule și succesiuni armonice prin egalare enarmonică a septacordului micșorat de sensibilă; A.15 Aprecierea egalării enarmonice a septacordului micșorat de sensibilă în creațiile muzicale;
4. Enarmonism. Noțiuni generale. Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă de dominantă.		
UC3.Înșușirea procedeelelor de trecere accelerată în diverse tonalități	4.1 Enarmonism.Noțiuni generale; 4.2 Modulația enarmonică prin intermediul septacordului de dominantă nealterat; 4.3Acordurile alterate din tonalitățile secundare cu care este egalat enarmonic D7; 4.4 Acordul comun și cel modulant (caracteristicile); 4.5 Introducerea acordului de septimă de dominantă și a acordurilor echivalente cu el; 4.6 Modulația enarmonică prin intermediul D7 a tonalității inițiale; 4.7 Modulația enarmonică prin intermediul D7 a tonalității secundare;	A.16 Aprofundarea datelor teoretice cu privire la varietățile modulațiilor; A.17 Înțelegerea procedeelelor de trecere accelerată în diverse tonalități prin intermediul înlocuirii enarmonice ale acordurilor ; A.18 Dobândirea priceperii de apreciere a modulației enarmonice prin intermediul acordului de septimă de dominantă (nealterat și alterat); A.19 Dezvoltarea capacității de interpretare la pian a diverselor formule și succesiuni armonice prin egalare enarmonică a

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
	4.8 Pregătirea, egalarea enarmonică și rezolvarea septacordurilor; 4.9 Modulația enarmonică prin intermediul septacordului de dominantă alterat; 4.10 Acordurile alterate ale tonalităților secundare egale enarmonic cu D7 alterat;	acordului de septimă de dominantă (nealterat și alterat); A.20 Aprecierea egalării enarmonice a acordului de septimă de dominantă (nealterat și alterat) în creațiile muzicale;
5. Elipsa. Turații întrerupte diatonice și cromatice.		
UC4. Înțelegerea diverselor elemente ale limbajului armonic și a semnificației lor în formarea conținutului imagistic	5.1 Elipsa. Noțiuni generale; 5.2 Turațiile întrerupte diatonice și varietățile lor; Conducerea vocilor; 5.3 Turațiile întrerupte cromatice și varietățile lor; Conducerea vocilor;	A.21 Înțelegerea datelor teoretice cu privire la turațiile întrerupte diatonice și cromatice; A.22 Dezvoltarea capacității de apreciere a turațiilor diatonice întrerupte; A.23 Dobândirea priceperii de selectare a turațiilor întrerupte cromatice; A.24 Însușirea turațiilor întrerupte diatonice și cromatice prin interpretarea diverselor succesiuni armonice la pian;

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	Modulația prin intermediul acordurilor sistemului majoro – minor.	12	5	4	3
2.	Progresii modulante (transponente).	12	5	4	3
3.	Enarmonism. Noțiuni generale. Modulația enarmonică prin intermediul septacodului micșorat de sensibilă.	12	5	4	3
4.	Enarmonism. Noțiuni generale. Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă de dominantă.	12	5	4	3
5.	Elipsa. Turații întrerupte diatonice și cromatice.	12	5	4	3
	Total	60	25	20	15

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
<i>1. Modulația prin intermediul acordurilor sistemului majoro – minor.</i>			
1.1 Sistemul majoro-minor, noțiuni generale; 1.2 Modulația prin intermediul trisonului treptei VI coborâte; 1.3 Modulația prin intermediul acordului neapolitan; 1.4 Modulația prin intermediul tonicii omonime; Analiza armonică a creațiilor muzicale care conțin modulația prin intermediul acordurilor sistemului majoro-minor;	1.1 Studiu de caz 1.2 Studiu de caz 1.3 Studiu de caz 1.4 Proiect individual	Comunicare Comunicare Comunicare Demonstrarea proiectului	Săptămâna 2 Săptămâna 3 Săptămâna 4
<i>2. Progresii modulante (transponente)</i>			
2.1 Clasificarea progresiilor; 2.2 Procedeele de armonizare a progresiilor transponente (raportul funcțional și raporturile tonale); 2.3 Interpretarea progresiilor la pian;	2.1 Studiu de caz 2.2 Studiu de caz 2.3 Proiect Individual	Comunicare Comunicare Demonstrarea proiectului	Săptămâna 5 Săptămâna 6 Săptămâna 7
<i>3. Enarmonism. Noțiuni generale. Modulația enarmonică prin intermediul septacordului micșorat de sensibilă.</i>			
3.1 Modulația enarmonică, noțiuni generale; 3.2 Septacordul micșorat de sensibilă – acord universal pentru efectuarea modulației enarmonice; 3.3 Selectarea exemplelor muzicale care conțin modulația enarmonică prin intermediul septacordului micșorat de sensibilă;	3.1 Studiu de caz 3.2 Studiu de caz 3.3 Proiect individual	Comunicare Comunicare Demonstrarea proiectului	Săptămâna 8 Săptămâna 9 Săptămâna 10
<i>4. Enarmonism. Noțiuni generale. Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă de dominantă</i>			
4.1 Modulația enarmonică, noțiuni generale; Procedeele de efectuare a modulației enarmonice; 4.2 Modulația enarmonică prin intermediul D7 nealterat; 4.3 Modulația enarmonică prin intermediul D7 alterat; 4.4 Modulația enarmonică prin intermediul D7 nealterat și alterat	4.1 Studiu de caz 4.2 Studiu de caz 4.3 Studiu de caz 4.4 Proiect individual	Comunicare Comunicare Comunicare Demonstrarea proiectului	Săptămâna 11 Săptămâna 12 Săptămâna 13

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
în interpretarea formulelor și succesiunilor armonice la pian ;			
5. Elipse. Turații întrerupte diatonice și cromatice.			
5.1 Elipse, noțiuni generale; 5.2 Turațiile întrerupte diatonice; 5.3 Turațiile întrerupte cromatice; 5.4 Turațiile întrerupte diatonice și cromatice ; Interpretarea formulelor și succesiunilor armonice la pian.	5.1 Studiu de caz 5.2 Studiu de caz 5.3 Studiu de caz 5.4 Proiect individual	Comunicare Comunicare Comunicare Demonstrarea proiectului	Săptămâna 14 Săptămâna 15

VIII. Lucrările practice recomandate

În cadrul unității de curs, prevăzute la lecțiile practice, sunt recomandate: rezolvarea unor situații - problemă, studiul de caz, dezbateri la diverse teme propuse de către profesor. Cu acest scop se propun variantele unor conținuturi pentru desfășurarea lor.

Nr.	Unități de învățare	Activitatea
1.	Modulația prin intermediul acordurilor sistemului majoro – minor.	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică; Interpretarea la pian a progresiilor diatonice,cromatice, transponente și modulației funcționale în tonalitățile gradului I de înrudire;
2.	Progresii modulante (transponente).	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică; Interpretarea la pian a progresiilor diatonice,cromatice, transponente și modulației funcționale în tonalitățile gradului I de înrudire;
3.	Enarmonism. Noțiuni generale. Modulația enarmonică prin intermediul septacodului micșorat de sensibilă.	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică; Interpretarea la pian a progresiilor diatonice,cromatice, transponente și modulației funcționale în tonalitățile gradului I de înrudire;
4.	Enarmonism. Noțiuni generale. Modulația enarmonică prin intermediul acordului de septimă de dominantă (nealterat și alterat).	Armonizarea temei cu aplicarea modulației funcționale; Analiza armonică; Interpretarea la pian a progresiilor diatonice,cromatice, transponente și modulației funcționale în tonalitățile gradului I de înrudire;
5.	Elipsa. Turații întrerupte diatonice și cromatice.	Armonizarea temei cu modulația funcțională; Analiza armonică; Interpretarea la pian a turațiilor întrerupte diatonice și cromatice.

IX. Sugestii metodologice

Curriculumul modular la *Armonia (grup) VI* constituie un suport metodologic al cursului și are drept scop formarea și dezvoltarea competențelor profesionale ale elevilor din învățământul profesional tehnic postsecundar la specialitatea Muzicologie.

Pentru eficientizarea asimilării cunoștințelor la *Armonia (grup) VI* se propune utilizarea metodelor de *predare-învățare* activ participative, printre avantajele cărora putem enumera următoarele:

- Centrarea pe elev și activitate;
- Accentuarea pe dezvoltarea gândirii, formarea aptitudinilor și a deprinderilor;
- Încurajarea participării elevilor, inițiativa și implicarea;
- Determinarea parteneriatului profesor-elev prin realizarea unei comunicații multidirecționale.

Se recomandă orientarea către metode bazate pe îndeplinirea unor sarcini de lucru, utilizându-se cu precădere rezolvarea unei game cât mai variate de aplicații practice și punându-se accent pe înfăptuirea cu exactitate și la timp a cerințelor sarcinilor de lucru. Realizarea proiectelor în cadrul activităților practice va urmări dezvoltarea abilităților de lucru în echipă.

Pentru aceasta se vor alege cele mai potrivite metode didactice: *descoperirea, discuția în grup, dezbaterea/masa rotundă, studiul de caz, observația individuală etc.* În activitățile individuale, accentul se va pune pe studierea, analiza și sistematizarea materialului teoretic și practic în scopul îndeplinirii sarcinilor de lucru individual. Acestea vor fi prezentate în formă de argumentare scrisă, referat, proiect elaborat, studiu de caz.

Adaptarea la noile cerințe cere modificarea metodelor și principiilor de lucru în auditoriu la unitatea de curs. În procesul de formare a abilităților, pentru educația și dezvoltarea capacităților la elevi se vor aplica:

- metode de transmitere și însușire a cunoștințelor (de comunicare, expozitive, conversative etc.);
- metode de explorare și descoperire (directe, indirecte etc.);
- metode specifice învățământului muzical-artistic:
 - interactive de educație muzicală de predare-învățare;
 - ale acțiunii muzicale;
 - elaborării compoziției muzicale;
 - reflecției în contextul diverselor modalități de comunicare cu muzica;
 - orientării persoanei în mediul muzical.

Pentru facilitarea procesului de asimilare de către elevi a cunoștințelor, se recomandă consemnarea condițiilor de desfășurare a acțiunii didactice:

1. Organizarea activităților. Pentru buna organizare a procesului didactic ambii participanți necesită de a-și coordona activitățile. Sistematizarea eficientă a lecției influențează în mare măsură nivelul de formare a competențelor. Astfel, pe parcursul acestui proces se vor crea :

- condiții optime pentru buna colaborare dintre elev și profesor;

- un set de procese care duc la îmbunătățirea relațiilor dintre părți;
- un nivel de implicare a părților acționând în baza unor reguli și activități prestabilite.

2. *Selectarea adecvată a metodelor de instruire.* Pe lângă metodele de instruire și transmitere a cunoștințelor evocate anterior, se recomandă și cea de *problematizare*. Aplicarea acestei metode presupune parcurgerea etapelor: formularea problemei, studierea problemei, determinarea soluției și obținerea rezultatului final.

Conform acestei metode instruitul este pus în fața unor dificultăți create în mod deliberat și prin depășirea lor învață ceva nou. La crearea situațiilor de tip problemă se va ține cont de faptul că ea prezintă o dificultate pentru instruit, iar pentru a găsi soluția acesta va depune un efort intelectual.

Caracterul lecției la *Armonie VI* poate fi variat, având diferite aspecte, însă structura tradițională a ei se va axa pe următoarele *forme de activități* specifice obiectului:

- Expunerea conținutului tematic;
- Obiective și exerciții;
- Interpretarea la pian a elementelor limbajului muzical armonic;
- Analiza tematico-armonică a unui exercițiu, fragment sau creație muzicală în context sau separat.

Activități de învățare-evaluare:

Elementele constitutive a procesului de învățare-evaluare pot fi delimitate în contextul fiecărei lecții, în conformitate cu un anumit conținut, bazându-se pe diverse acțiuni:

- Explicarea comparată;
- Comentariile orale;
- Comunicarea impresiilor în scris sau oral;
- Audierea;
- Aprecierea valorică;
- Argumentarea;
- Comentarea afirmației.

Un rol important în însușirea și consolidarea materialului studiat îi revine **procesului de autoinstruire**. Această activitate se propune de a fi inclusă în proiectele de lungă durată la disciplină, luând în considerație volumul și formele lucrului de sine stătător, cu repartizarea proporțională și evaluarea permanentă a tuturor formelor de activitate din cadrul lecției individuale la armonie.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Principalele atribuții ale evaluării la disciplina *Armonia (grup) VI* constau în măsurarea și autoreglarea eficientă a procesului de învățământ. Cu acest scop este necesar să se pună accentul pe :

- competențele achiziționate;

- progresul realizat;
- produsele activității elevilor.

Pentru a selecta cât mai multe date relevante, privitor la performanțele obținute de elevi, este oportun de a aplica metode și instrumente complementare de evaluare pe lângă cele tradiționale. Evaluarea asigură evidențierea cantității cunoștințelor dobândite, valoarea, nivelul, performanțele și eficiența acestora la un moment dat.

În cadrul disciplinei respective rămân în vigoare *metodele și tehnicile de evaluare* tradiționale precum:

- Chestionarea;
- Testele orale;
- Interogarea frontală;
- Testele scrise;
- Proiectul;
- Autoevaluarea;
- Metodele complementare etc.

Ele au drept scop final dezvoltarea la elevi a capacităților de sinteză și sistematizare a cunoștințelor, urmărind intenția de formare a abilităților și competențelor de comunicare prin utilizarea limbajului specific profesiei.

În valorificarea metodelor de evaluare este necesar să se țină cont de obiectivele sarcinilor și criteriile de evaluare a produselor solicitate la elevi. Pe lângă acestea, evaluarea îndeplinește și alte funcții:

- **de apreciere** a performanțelor atinse de elevi;
- **de diagnosticare** a deficiențelor de învățare a elevilor;
- **de prognoză** a performanțelor viitoare ale elevilor;
- **de feedback** continuu, care asigură îmbunătățirea permanentă a predării-învățării;
- **de selecție** a elevilor pentru participare la concursuri naționale și internaționale;
- **de formare** la elevi a imaginii de sine și a capacității de autoevaluare.

În conformitate cu metodele de evaluare, aplicate în cadrul disciplinei, este preferabil de a urma și anumite *etape de evaluare* care se bazează pe:

- Determinarea scopului evaluării;
- Determinarea criteriilor de evaluare;
- Elaborarea sau selectarea instrumentelor de evaluare (cu ce va fi colectată informația de constatare);
- Confruntarea informației acumulate cu criteriile prestabilite;
- Culegerea informației cu ajutorul instrumentelor de evaluare;
- Formularea recomandărilor pentru deciziile posibile.

Evaluarea curriculumului centrat pe competențe, propune transferarea accentului de pe evaluarea rezultatelor finale ale învățării asupra procesului de învățare. Spre deosebire de

modelul *clasic* care impune evaluarea performanțelor finale ale elevilor, modernizarea ne orientează spre evaluarea bazată pe legătura dintre experiențele concrete din viață și ceea ce se învață la lecție. Testul sau proba finală nu vor fi prioritare în motivația pedagogică. Clasamentul celor mai bune cunoștințe pot fi substituite și de o serie de alte activități ce vor încuraja *autoaprecierea și autosugestia*. La acest compartiment se recomandă de a utiliza *metoda alternativă* de evaluare în cadrul lucrului individual al elevului și anume constituirea *portofoliului*. Alegerea elementelor ce formează portofoliul elevului este realizată de către profesor, astfel încât acestea să ofere informații concludente privind pregătirea, evoluția, atitudinea; sau de elev, pe considerente de performanțe, preferințe etc. Conținutul unui portofoliu este reprezentat de rezultatele la: lucrări practice, studiul individual, investigații, referate și proiecte, activitatea extracurriculară, chestionare de atitudini etc.

Extensia conceptului de evaluare de la *clasic* spre cel *constructiv* va urmări și **alte tipuri** de evaluare precum:

- autoevaluarea;
- evaluarea reciprocă;
- evaluarea dirijată de profesor.

La disciplina *Armonia (grup) VI* prin metodele tradiționale (obiectiv-directe) se va evalua:

- Volumul de cunoștințe teoretice, practice acumulate de elevi;
- Capacitatea de a interpreta la pian elementele limbajului teoretic studiate în cadrul disciplinei;
- Cunoașterea bazelor teoretice ale artei muzicale;
- Capacitatea de analiză/aplicare a cunoștințelor în activitate practică;
- Performanțele obținute în activitatea de învățare/predare/autoevaluare;
- Nivelul evoluției în dinamica aptitudinilor muzicale.

Însă prin metode complementare (intuitiv-indirecte) se vor aprecia:

- Atitudinea elevilor față de arta muzicală, profesia aleasă;
- Pasiunea pentru muzică;
- Activitatea extracurriculară;
- Nivelul general de cunoaștere a evenimentelor actuale: sociale, politice, economice, tehnologice, culturale etc.

Analizei armonice îi revine unul din cele mai importante locuri în studierea cursului *Armonia (grup) VI*. În datoria pedagogului este de a selecționa corect literatura didactică și de a aplica metoda cea mai rațională pentru efectuarea ei. Cu acest scop, pot fi recomandate pentru utilizare creațiile muzicale integrale sau fragmente din creații muzicale incluse în crestomații.

Unele aspecte și indicații metodice referitoare la *analiza armonică* utilizate mai frecvent în practica pedagogică sunt legate de:

- ✓ Aprecierea tonalității principale, a planului tonal și a devierilor tonale modale;
- ✓ Examinarea cadențelor, clasificarea lor, relațiile reciproce și rolul oferit în arhitectura lucrării,
- ✓ Stabilirea corelațiilor dintre linia melodică și limbajul armonic;

- ✓ Aprecierea detaliată a acordurilor (poziția armonică și cea melodică, dublarea sunetelor, răsturnarea etc.), a succesiunilor armonice, raporturilor funcționale dintre acorduri, conducerii vocilor etc.
- ✓ Analiza unor interacțiuni între poziția armonică ale acordurilor și registru;
- ✓ Caracteristica pulsației armonice ce contribuie la formarea conținutului emotiv de ritmică și tempoul creației;
- ✓ Aprecierea și explicarea sunetelor neacordice din melodie sau din acompaniament;
- ✓ Analiza facturii.

Modulul *Armonia (grup) VI* preconizează și *proba scrisă*.

Exercițiile în scris (temă pentru realizare), se plasează printre formele tradiționale în cursul studierii obiectului. Acestui compartiment sunt consacrate mai multe cercetări și indicații metodice, unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică vor fi demonstrate în literatura de specialitate propusă la disciplină. Reieșind din principiile metodice de armonizare a melodiei (voce superioare sau basului) putem generaliza unele momente ale acestor procese.

- ✓ Exercițiul propus se interpretează (solfegiază) și se analizează ca structură după care se elaborează un plan de care ne conducem în lucru;

Variantă ce ține de: aprecierea și notarea cadenței; evidențierea unor turații armonice specifice; sublinierea salturilor și mișcărilor line; armonizarea integră a exercițiului; interpretarea exercițiului armonizat la pian sau solfegiat în ansamblu cu grupa pentru a audia varianta realizată sau pentru a introduce unele corecțiuni.

- ✓ La realizarea unei teme în scris sau la pian este necesar să fie bine încheagată și analizată mișcarea naturală a liniei melodice la diferite voci, pe care o formează consunările armonice;
- ✓ Rezolvând un exercițiu pe patru voci (în stilul acordic sau omofono- acordic), trebuie de ținut permanent cont de faptul că vocile exterioare (soprano și bas) le revine rolul conducător;
- ✓ Este necesar să se acorde o atenție deosebită și aspectului metro- ritmic al exercițiului. El joacă un rol important în repartizarea funcțională în măsură.
- ✓ Figurația melodică de care elevii iau cunoștință în cadrul analizei armonice, este notată de autor în temele pentru realizare. În datoria pedagogului intră de a le explica elevilor semnificația lor și procedeele de armonizare.

O altă formă de activitate în procesul de instruire, în perioada studierii cursului de *Armonia (grup) VI* este **interpretarea la pian** a diverselor exerciții, formule armonice, succesiuni de acorduri etc. Unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică vor fi demonstrate în literatura de specialitate propusă la disciplină.

Pentru specialitatea *Muzicologie* pot fi recomandate următoarele **variante ce conțin:**

construirea unui acord de la sunet sau în tonalitate (cu rezolvarea celor instabile); aprecierea și rezolvarea acordurilor propuse de profesor; interpretarea unor formule armonice din materialul teoretic studiat la moment (cadențelor, turațiilor de pasaj sau auxiliare, turațiilor întrerupte, tetracordului frigid, etc.); interpretarea unor succesiuni armonice mai desfășurate; unei propoziții sau perioadei monotonale cu utilizarea procedeeleor armonice diatonice; unei propoziții sau perioadei monotonale care include inflexiuni în tonalitățile înrudite; unei perioade modulante (cu inflexiuni sau fără); progresiilor diatonice, cromatice sau transponente; succesiunilor armonice după cifraj; armonizarea basului cifrat și liniei melodice

cifrate; armonizarea vocii superioare sau a basului fără indicațiile autorului sau ale pedagogului etc.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Denumire modul	Mijloace recomandate
Pentru orele teoretico-practice	Cabinet acustic, auditoriu cu mobilier, instrument muzical (pian), tablă cu rechizitele necesare, documente școlare (manuale, creații muzicale, caiete), registrul profesorului, mijloace tehnice etc.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Sursele bibliografice de bază

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/procurată resursa
1.	Pașcanu A. Armonia. – București, 1994.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
2.	Pașcanu A. Armonia (manual pentru clasele a X-a, XI-a și a XII-a), - București, 1993.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
3.	Țurcanu L. Armonia. – Chișinău, 1983.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
4.	Țurcanu L. Solfegiu, p.II, Chișinău, 1987.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
5.	Алексеев Б. Гармоническое сольфеджио. – Москва, 1965.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
6.	Алексеев Б. Задачи по гармонии. – Москва, 1976.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
7.	Аренский А. Сборник задач (1000) для практического изучения гармонии. – Москва, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
8.	Берков В. Пособие по гармоническому анализу. – Москва, 1966.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
9.	Дубовский И., Евсеев С., Способин И., Соколов В. Учебник гармонии – Москва, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
10.	Лопатина Н. Гармонические диктанты. – Москва, 1987.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
11.	Максимов С. Упражнения по гармонии на фортепиано (ч.1 – М. 1969, ч.2. – М., 1974.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
12.	Можжевелов Б. Мелодии для гармонизации. – Москва, 1982.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
13.	Мутли А. Сборник задач по гармонии. – Москва, 1979.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
14.	Мясоедова Н., Мясоедов А. Пособие по игре на фортепиано в курсе гармонии. – Москва, 1986.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
15.	Незванов Б., Лашенкова А. Хрестоматия по слуховому гармоническому анализу. – Ленинград, 1967.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
16.	Привано Н. Хрестоматия по гармонии. (ч.1 Л, 1967, ч.2 Л, 1970).	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
17.	Скребкова О., Скребков С. Хрестоматия по гармоническому анализу. – Ленинград, 1978.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga

Surse bibliografice complementare

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/procurată resursa
1.	Buciu D. Armonie tonală. Vol. 1-2. – București 1989, 1993.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
2.	Buciu D. Elemente de scriitură modală. – București, 1981.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
3.	Cocearova G., Melnic V. Teoria armoniei. Vol.I – Chișinău, Museum, 2001.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
4.	Cocearova G., Melnic V. Teoria armoniei. Vol.II – Chișinău, Museum, 2003.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
5.	Eftimescu F. Chiriac M. Pașcanu A. Principii de armonie. Vol.1 – București, 1958.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
6.	Gurov L. Teme pentru lucrări scrise la cursul special de armonie. – Chișinău, 1992.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
7.	Negrea M. Tratat de armonie. – București, 1958.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
8.	Rimski-Korsakov N. Manual practic de armonie (trad. de Iușceanu V.) – București, 1955.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
9.	Астахов А., Степанов А. Практические задания по гармонии. – Москва, 1968.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
10.	Барабашов В. Практический курс гармонии. ч.1 – Киев, 1967.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
11.	Берков В. Гармония. – Москва, 1970.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
12.	Берков В., Степанов А. Задачи по гармонии. – Москва, 1973.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
13.	Бершадская Т. Лекции по гармонии. – Ленинград, 1978.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
14.	Бершадская Т. О методике преподавания гармонии в музыкальных училищах. – Ленинград, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
15.	Григорьев С. Теоретический курс гармонии. – Москва, 1981.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
16.	Дмитревская К. Сборник задач по гармонии. – Ленинград, 1956.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
17.	Должанский А. Краткий курс гармонии. – Ленинград, 1968.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
18.	Зелинский В. Курс гармонии в задачах. – Москва, 1971.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
19.	Катуар Т. Теоретический курс гармонии (ч.1-2). – Москва, 1923-1924.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
20.	Конюс Т. Пособие к практическому изучению гармонии. – Москва, 1926.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
21.	Мюллер Т. Гармония. – Москва, 1976.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
22.	Мясоедов А. Задачи по гармонии. – Москва, 1971.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
23.	Мясоедов А. Учебник по гармонии. – Москва, 1980.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
24.	Соловьева Н. Упражнения на фортепиано в курсе гармонии. – Москва, 1989.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga

25.	Степанов А. Гармония, – Москва, 1971.	Biblioteca CEEA <i>Ştefan Neaga</i>
26.	Тюлин Ю., Привано Н. Задачи по гармонии. – Москва, 1970.	Biblioteca CEEA <i>Ştefan Neaga</i>
27.	Тюлин Ю., Привано Н. Задачи по гармонии и образцы решения гармонических задач (ч.1-2). – Москва, 1960.	Biblioteca CEEA <i>Ştefan Neaga</i>
28.	Тюлин Ю., Привано Н. Учебник гармонии. – Москва, 1964.	Biblioteca CEEA <i>Ştefan Neaga</i>
29.	Холопов Ю. Гармонический анализ в 3-х частях. – Москва, 1996.	Biblioteca CEEA <i>Ştefan Neaga</i>
30.	Холопов Ю. Задачи по гармонии. – Москва, 1983.	Biblioteca CEEA <i>Ştefan Neaga</i>